

ПОЗОРИШТЕ И ЊЕГОВА УЛОГА

✓ Улога позоришта је моћна јер оно као синкретична уметност користи речи, покрете, слике, боје, музику. Као такво позориште је разумљиво свима. Дубоко повезано са животом, оно је кроз свој стални развој, садржало и чувало живот, културу и традицију средине у којој постоји.

✓ Позориште постоји више од две хиљаде година. Оно је увек било место на коме се учи о људима, историји, мишљењу. У борби за слободу људи су се користили позориштем да изразе своје идеје и идеале. На сцени су увек говорили језиком свога народа. И данас у читавом свету се користе позориште или његови елементи да би се људи научили писмености или да би им се помогло у решавању свакодневних проблема.

Драмски дијалог и драмски лик

▪ **Дијалог** је главни део драмског текста и његово основно обележје. Драмски дијалог је *експресиван*: изражава осећања, тежње и планове драмског јунака, о чијем животу знамо само онолико колико је у речима испољен. Из изговорених речи драмских ликова упознајемо не само њихов унутрашњи живот него и њихову прошлост. Пошто се јунак драме целим својим бићем ангажује за оно што осећа или за оно чему тежи, он долази у сукоб са другим људима, који мисле и осећају друкчије и хоће друго. Зато драмски дијалог има конфликтни карактер. У њему се огледа сукоб међу ликовима. Штавише, управо у дијалогу сукоб и настаје и продубљава се. Другим речима, **сукоб и покреће и развија драмску радњу**.

▪ Дијалогски део драмског текста састоји се од *реплика*, које измењују драмске личности, и од краћих или дужих монолога, у којима они разоткривају саме себе, своје емоције, мисли, планове, жеље, или у којима извештавају друге о ономе што се догодило на неком другом месту или у неко друго време. Ако монолог није упућен другима, већ је „говор за себе“ онда се он често назива *сопелоквиј*.

▪ Дакле, драмска радња се највећим делом развија у дијалогу. Реплике су њени главни покретачи.

Драмска сукоб и драмска радња

▪ Драма се заснива на **драмском сукобу** (агон). *Агон* означава конфликтни карактер самог драмског лика, који је увек спреман да ступи у сукоб са другим личностима. Подразумева и конфликтни карактер самог драмског дијалога, који често добија облик жестоке препирке, а понекад прераста у праву свађу, па и физички сукоб. Најбитније је да је агон у односу између ликова и да као такав покреће развој радње.

▪ Драма има причу, али за разлику од наративне књижевности, прича у драми се претвара у радњу: јунаци излазе пред нас и пред нама живе свој живот. (У ствари грчка реч драма и долази од глаголског корена *дран-*, који упућује на „радњу“, „чињење“.) **Радња** подразумева деловање субјекта у околном свету. Носиоци драмске радње су *драмски јунаци* → **протагонисти**; они се сукобљавају са околином, међусобно или сами са собом. Протагонистима се супротстављају **антагонисти**.

▪ Одвијање радње се постиже *драмским ситуацијама*. То је однос јунака у одређеној сцени.